

Yi Mun-Yol: Aranyszárnyú madár (1983)

Szinopszis

A tinta gyenge illatától megcsapva Godzsuk kinyitotta a szemét, és érezte, valami elhaladt mellette és megérintte őt. A tinta illatáról ítélve biztos volt abban, hogy lánya Csuszu suhant el mellette. Üres tekintettel bámulta a mennyezetet és visszaemlékezett egy reggelre gyermekkorából. Öt vagy hat éves lehetett? Édesanyja fehér színű gyászruhába öltözve és bozontos hajjal a keblére ölelte őt, majd elájult és eszméletlenül összeesett. Nagyanyja futva odarohant. „Szegény kis gyermekem” kiáltotta, és magához vonta. Akkor az édesanyjához fordult és azt mondta: „Te gyenge, hitvány nő, aki képtelen túljutni a gyászon!”

Ezek a gondolatok visszarepítették Godzsukot fiatalságába; emlékébe visszatért egykori énjé annak az útnak a kezdetén, mely elvezetett mai életébe. Tíz éves volt, amikor nagybátyja elvitte őt Szokdam tanító házába. Nagybátyja azt fontolgatta, hogy külföldre menekül. Őt Szokdamra, nagybátyja közeli barátjára bízták, hogy gondoskodjon róla. De Szokdam csak az alapvető konfuciánus tanokkal ismertette meg, és amikor belépett tizenharmadik életévébe, beíratta egy elemi iskolába. Úgy tűnt, Szokdam-nak nem volt szándékában, hogy úgy egyengesse útját, mintha Godzsuk egyike lenne tanítványainak.

Tizenhat évesen, befejezve elemi iskolai tanulmányait, Godzsuk hivatalosan is szeretett volna belépni a Szokdam házhoz tartozók körébe. De most is éppúgy, mint az első pillanattól kezdve, amikor Godzsuk először került elébe, Szokdam egy bizonyos érzelmi távolságot tartott vele szemben. Ennek ellenére Godzsuk felvállalta, hogy Szokdam házát vezesse, és félretette azt a vágyát, hogy a modern tudományokat kezdje tanulmányozni. Tisztelettel és csodálattal tekintett tanítójára és mesterére, de érzelmei viszonzásra nem találtak. Egy napon, amikor Szokdam és felesége elment hazulról, mesterének dolgozószobájába ment azt kitakarítani. Ekkor azonban elhatalmasodott rajta a vágy, hogy megmutassa magának, milyen tudásra tudott már szert tenni. Leült a mester asztala elé és az írásnak nekilátva előbb rátette az ecsetet a papírra.

Mikor Szokdam hazajött barátjával Un-gok-kal, és meglátta Godzsukot dolgozószobájában, nem szidta meg, ehelyett arra kérte, hogy hagyja ott fogalmazványát. Kíváncsiság lett úrrá Godzsuk-on, ezért meghúzódott a dolgozószoba ajtaja mögött és kihallgatta a két tanítómester beszélgetését. Un-gok szerint Godzsuk született tehetség. Erre Szokdam bevallotta, hogy még soha nem volt egy ilyen kivételes tehetségű tanítványa. Mindig azt remélte, hogy Godzsuk gyorsan rátér a modern tudományok tanulmányozására, hogy így a saját útját járhasa a világban. De nem tudta letagadni azt az érzést, hogy a kettőjük közötti kapcsolat mégsem az volt, ami eddig kívülről látszott. Másnap Godzsuk neve hivatalosan is megjelent a Szokdam tanítványok listáján.

Amikor Godzsuk huszonhét éves lett, önmagát félrevezetve a teljesítményébe vetett túlságosan korai önbizalom által, elhagyta Szokdam házát, és még csak nem is értesítette mesterét erről. Három hónapon keresztül utazgatott és kereste az alkalmat arra, hogy bizonyítsa és bemutassa tehetségét. Ez alatt az idő alatt első díjat nyert egy irodalmi versenyen és mindenütt úgy bántak vele, mint egy nagy tiszteletnek örvendő vendéggel. De amikor visszatért mestere házába, ott azzal ostromozták, hogy ő csak egy „dilettáns”. Szokdam elégette teleírt papírhalmaikat és mindent, amit díjaival kapcsolatban kapott. Két évbe is tellett, mire Godzsuk elnyerte mesterének megbocsátását.

Ebben a két évben Godzsuk, mint aki újra a Szokdam házhoz tartozik, művelni kezdte gazdája földjét, és tűzifát gyűjtött, de Szokdam még csak rá sem nézett. Azután is, hogy látszólag megbocsátott neki és megengedte, hogy papírt és ecsetet vegyen a kezébe, Godzsuk úgy érezte, mestere szívében semmi sem változott. Ahogy telt feje felett az idő, és írása egyre érettebbé vált, mestere tekintete csak egyre hűvösebb lett.

Mester és tanítványa nézete alapvetően különbözött arról, hogy mi teszi széppé a kalligráfia művészetét. Szokdam számára fontos volt az erő, a vitalitás és a stílus. Ezzel szemben Godzsuk a szépséget tartotta mindennek felettinek, és azt akarta, hogy munkáját az érzés és a harmóniavilág emelje ki másokéi közül. Míg a mester a kalligráfiát a „szív művészetének” tartotta, addig a tanítvány megpróbálta hűségesebben lefesteni a világ dolgait. Sokszor ütköztek nézeteik különböző kérdésekben, és így egyre jobban eltávolodtak egymástól. Végül, abban az évben, amikor Godzsuk belépett harminchatodik életévébe, eljött az a nap is, amikor a tanítvány és a mester végképp hátat fordított egymásnak. Ekkora Godzsuknak már minden ereje elszállt. Az első tíz évet azzal töltötte, hogy megpróbált mestere szintjére emelkedni; az utolsó nyolc éve azzal telt el, hogy küzdött, hogy kikerüljön befolyása alól. Technikája mostanra teljesen kifejlődött, és a világ is kezdte elismerni őt. Sajnálattal gondolt fiatalsága elvesztegetett éveire, amikor hiú reményeket kergetett, hogy úgy éljen mint egy kalligráfus, aki csak az írásnak és magának él.

Egy napon Szokdam, most már öregen és betegágyában fekvő, arról panaszkodott, hogy nincs ereje már arra, hogy az ihlet erejénél fogva lendületesen fogalmazzon. Erre Godzsuk megkérdezte: „Még akkor is, ha képes lenne erre, és mondjuk egy aranyszárnyú madár repülne fel az írásából, mi haszna lenne mindennek?” Mestere azt válaszolta: „Minden kalligráfus azt reméli, hogy legalább egyszer életében el fog érni ilyen csodálatos magaslatokra.” Amikor Godzsuk továbbra is akadékoskodó kérdéseket tett fel, Szokdam felkapta a tintatartót és hozzávágta. Ez volt életük utolsó közös pillanata.

Miután Godzsuk ismét elhagyta Szokdam házát, mindenütt szétszórta és elhányta kalligrafikus munkáit, züllött és kicsapongó életet folytatott, nőkkal alkalmi kapcsolatokat létesített és italozott. Úgy gondolta, ezzel is bosszút áll mesterén hidegszívűsége miatt. Természetesen érezte, hogy a világi élvezetek, melyeknek most átadta magát, nem kárpótolják azért a fájdalomért, amelyet el kellett viselnie. Ezek a közönséges örömei felerősítették benne az üresség érzését, és a tátongó űrt még több új öröm hajhászásával próbálta betömni. Könnyen hozzászakított ahhoz, hogy csinos összegeket kapott kalligráfiáiért, és ahhoz is, hogy ezekkel új örömei tudott vásárolni.

Az idő múlt, és mostanság egy japán-barát földbirtokos házában lebzsel. Egy napon Un-gok mester, Szokdam közeli barátja, aki néhány évig kínai klasszikus irodalomra tanította Godzsuk-ot – váratlanul megjelent ebben a házban. Godzsuk üdvözölte őt, de Un-gok félbeszakította: „Szokdam bizonyára közeleg halálához, ha egy olyan hitvány alakot, mint te még mindig tanítványának tart, és abban reménykedik, hogy házába visszatérsz.” Ekkor megfordult és elment. Godzsuk összeomlott ennek hallatán. Már elmúlt negyven éves, és a múlt örömei hajhászó élet teljesen kimerítette. Rádöbbsent, hogy minél előbb vissza kell térnie korosodó mesteréhez.

Elvonult az Ode hegy egyik templomába azért, hogy visszatérése előtt lelkét megtisztítsa. Egy napon, amikor a szent hely mögötti töltésen üldögélt, egy elhalványult freskót vett észre. Kivehető volt rajta egy nagy madár, feje sólyomé, teste egy emberé, és szárnyai aranyból voltak. A templom főpapja elmagyarázta, hogy ez Garudát ábrázolja, a mesebeli aranyszárnyú madarat. Egészen e napig Godzsuk-nak csak halvány elképzelése volt erről a madárról, mint az erő szimbólumáról. De abban a pillanatban, amint kivehetővé vált számára abból az elhalványult festményből, képzeletében életre kelt. Most megértette mesterét, mire is gondolt, amikor azt mondta, hogy egy ilyen teremtményt látni szárnyra kelni saját kalligráfiájából az egy életre szóló élmény, még akkor is, ha ez az életben csak egyszer adatik meg.

Godzsuk azonnal útra kelt mestere házába. De Szokdam már halott volt, a koporsóban feküdt. Ezután majdnem tíz évre visszavonult mestere házába és nagy gonddal vigyázott rá. Ismét gyakorolni kezdte az írás különböző formáit, amelyről korábban azt gondolta, hogy már mesteri szinten elsajátította. Megpróbált megbékélni mestere hagyományos felfogásával a művészetről, de végül is kudarcot vallott.

Öregemberként Godzsuk rendületlenül járta a galériákat, hogy visszaszerezze korábbi munkáit. Ez már a halál előérzete volt. Nem tudott szabadulni attól az érzéstől, hogy agyának sejtjei egyre pusztulnak. Amikor a körülötte levők megkérdezték, mit kezd azokkal a műveivel, melyeket sikerült összeszednie, nem válaszolt. Mániákusan róta köreit a galériákban, gyűjtötte műveit, melyeket életében oly hanyagul szétszórt.

Idős korában leánya, Csuszu állt Godzsuk mellé, aki egy alkalmi kapcsolatból született vándorévei alatt. Szintén mellette volt szeretett tanítványa Csohon. Godzsuknak volt egy fia és egy lánya is abból a házasságból, melyet Un-gok hozott össze, amikor huszonhárom éves volt. Ahogy közeledett halála órára, mind köré sereglettek.

Csendesen szólva arra kérte őket, hozzák oda összes írását. Ekkor szisztematikusan elkezdte értékelni saját munkáját. Mintha egy régi ellensége műveivel foglalkozna, olyan szigorú és türelmetlen volt az értékelésben. Azokat, melyeket érdemtelennek talált, a baljára helyezte. Így folytatta hajnaltól reggel tízig. Amikor befejezte, egyetlen darab kalligráfia sem volt Gojuk jobb oldalán. Elgyengült és lebukott a feje, majd a padlóra bukott. Ó jaj, nem tudta kivenni azokból a nyomokból, melyeket ecsete a papíron hagyott, az aranyszárnyú madarat, az ideális teremtményt, amint írásaiból felemelkedik a szépség és a tökéletesség magaslataira.

Arra kérte a családját, hogy gyűjtsék össze a papírlapokat és vigyék ki a nagy cserépedény melletti virágágyhoz. Azt mondta, hogy ezekkel a művekkel csak ámitotta önmagát és a világot. Meggyűjtötte a papírlapokat. Ekkor történt meg vele, hogy a felcsapó lángokban meglátott egy hatalmas aranyszárnyú madarat, amint felrepül káprázatos szárnyain.

Azon az estén nyolc óra körül, hetvenkét éves korában Godzsuk elhagyta ezt a világot.

Szegő Andrea szerkesztette és fordította a Bevezetés alapulvételével – szinopszis (2014)